

ELLENŐR

POLITIKA - KRITIKA - KÖZGAZDASÁG

Felelős szerkesztő: TÓTH SÁNDOR.

Főbb tartalom:

10—11. szám.

**1937
Junius 30.**

Tóth Sándor: A román titkár

Désy Zoltán emlékének meggyalázása

A székely-kérdéshez

Bernády György és Gyárfás Elemér harca

**A Semmitőszék érdekes döntése a Bánáti
Bankegyesületnek egy francia be-
tétese ügyében**

Nem hiszünk Kun Béla kivégzésében

Nótaszóval Marosvásárhelyre

Borsszemek

Erdélyiek elhelyezkedése Budapesten

Incze Sándor megmentette — Angliát

Közgazdaság

Színház

36 oldal

Ára Óromániában is 20 lei. Magyarországon 1 pengő

A fellelgyvári BELVEDEKE-ben

töltheti legkellemesebben délutánját és estéjét!

Bérlő a közkedvelt JENEI MISI. A zenét CSOKOLÁDÉ elsőrendű kombinált zenekara szolgáltatja. Kitűnő konyha, pompás fajborok.

A legkellemesebb kirándulólhely.

SCHERG

ujdonságai és különlegességei:
férfiöltőny, felöltő, női kabát, kosztum- és ruhaszövetek!

Plaidek Takarók Szőnyegek

Cluj, Piața Unirii No. 22.

AZ ELEGÁNS NŐ

Grünwald és Steinernél

(Cluj, Piața Unirii)

szerzi be divatszükségeit. Minden évszakban a legdivatosabb szövetek, selymek, ruhaanyagok kaphatók a legnagyobb választékban.

A román titkár

Irta: TÓTH SÁNDOR.

A nemzeti munkavédelemről szóló törvénytervezet hónapok óta valósággal izgalomban tartja a kisebbségi köröket és természetesen állandóan foglalkoztatja a kisebbségi sajtót. Nem igen hisszük, hogy a dr. Pop Valér által kezdeményezett javaslatból — még enyhébb formában is — törvény legyen, mert az nemcsak a sérthetetlen alkotmánytörvénybe ütközik, hanem a demokratikusnak tudott Romániával szemben külföldön igen visszatetsző hatást keltene. Nagyon egyszerű és rövid az érv a tervezettel szemben: a kisebbségek leszorultak mindazokról a pályákról, ahol eddig domináltak, nem maradt más számukra, mint az ipari és kereskedelmi pályákon való elhelyezkedés, vagy a szabadfoglalkozás. Ha Pop Valér ur megfelelő arányszámot biztosít a kisebbségeknek az igazságszolgáltatás, közigazgatás, katonaság stb. terén, úgy érthető és indokolt ez a „számarányosítás.“ De kérdezzük azt — hogy nagyobb kérdéseket ne vessünk fel —, hogy miért tart Pop Valér és a legtöbb román ur magyar cselédet, amikor a román cselédek százai nem tudnak helyhez jutni, de kérdezzük azt is, hogyha egy magyar ember román cselédet vesz fel, kinek van ebbe beleszólása? Primitív hasonlatok ezek, de hatalmas kérdésekkel fejlődnek, problémákká dagadnak, amikor azt kezdjük firtatni, hogy a külföldi tőke miért nem alkalmaz nagy többségben román elemeket? A külföldi arra bizza vagyonának kezelését, akire akarja s ebbe legkevésbé lehet beleszólni, ha az illetők román állampolgárok.

Szerény meggyőződésünk szerint ez az egész tervezet nem egyéb, mint tetszetős programbeszéd, tulhangos nekibuzdulás, messzirehangzó ágyulövés, amely nem találni, csak ijeszteni akar. Mindenesetre még akadnak ijedős emberek, akik egy pisztolylövésre az ágy alá bujnak, de a sok puffogatás a legtöbb embert már valósággal megedzette.

Ennek a tervezetnek, vagy méginkább az ebből keletkezett hirlapi cikkeknek azonban máris van egy következményük, vagy ha tetszik, eredményük. És erről most be is számolunk.

Néhány vállalat, külföldi, vagy belföldi érdekeltség, az most nem fontos, — de mindenesetre kisebbségi vállalat — bevezetett egy ujitást. Nem emelte a román alkalmazottak számát, bizonyára azért, mert az eddigi munkaerővel meg volt elégedve és semmi hasznát nem látta volna annak, hogy a régi, kipróbált munkaerőket tapasztalatlanokkal váltsa fel. Ellenben román titkárt alkalmazott. Ezt a titkárt a vezérigazgató, vagy igazgató előszobájában helyezték el s az a hivatása, hogy a vállalat vezetőinek látogatóit ellenőrizze. Hogy egy kicsit részletesebben megmagyarázzuk a dolgot: ha valaki a vállalat fejénél látogatást akar tenni, nem elég, ha bejelenti magát, hanem előbb a titkár urral kell megbeszélni a dolgot. Ha a látogató történetesen egy magyar lap akvizitöre, egy magyar társadalmi, vagy jótékonyági egyesület kiküldöttje, vagy bérletgyűjtő színházi titkár, akkor a titkár ur esetleg a legudvariasabb formában közli, hogy a vezérigazgató ur el van foglalva s egyébként is a vállalatnak az érre szánt alapja kimerült. Még a jobbik eset, ha ezt anyanyelvén közli az illetővel, mert bár a vezérigazgató urral magyarul beszél, a hozzáforduló felekkel szemben ragaszkodik a román nyelvhez. A román titkár beállítása tehát a kisebbségi vállalatoknál nem egyéb, mini saját fajtájuknak elzárása a vezérigazgatói szobától. Mindenesetre spórolni lehet ezen, de ezt a megoldást elsősorban nem tartjuk nyíltnak és kifogástalannak, román szempontból pedig egyenesen lealázónak minősíthetjük, hogy egy kisebbségi vállalat egy románra használ fel arra a célra, hogy a saját fajtáját magától távoltartsa.

Kétségtelen az, hogy a bankok, iparvállalatok, nagyobb cégek valósággal ostromnak vannak kitéve minden oldalról és ne tagadjuk a sajtó részéről is, ha sajtónak nevezhetünk minden ötletszerűleg megjelentetett nyomtatványt. Az is bizonyos, hogy a vállalat feje egész napját nem töltheti azzal, hogy akvizitörökkel, adománygyűjtőkkel és kéregetőkkel tárgyaljon. Kiirhat azonban magának egy fogadónapot, vagy megbizhatja ezek elintézésével egy tisztviselőjét, de *ne tüntessen azzal, hogy ezeknek a kérdéseknek az elintézését kizárólag egy románra bizza.* A számítás nála az, hogy a román titkár mellett biztonságot érez, a román titkár bátrabban beszél, a román titkár jobban

imponál, a román titkár elutasítóbb lehet persze elsősorban nem a maga fajtájával szemben. Nekem mondta egyik igazgató pár héttel ezelőtt: Ne lepődjék meg kérem, ha legközelebb meglátogat, a román titkárom fogja fogadni, de szerződöttnem kellett egy román titkárt, hogy távortartsam magamat bizonyos elemektől. Önt azonban, mint eddig is, szívesen látom.

Engem ez a felvilágosítás egyáltalán nem nyugtatott meg, merthiszen ebben az ügyben nemcsak rólam van szó s én a legtöbb esetben nem magam, hanem mások érdekében kilincselek és beszélek. Nekem nincs okom féltetni az előszoba titkároktól — legyenek azok bármily nemzetiségűek — a magam kis összeköttetéseit, de igen veszélyesnek tartom az igazgató uraknak ezt a „leépítési” módszerét. A magyar világ alatt egyetlen román bank, vagy vállalat sem gondolt arra, hogy egy magyar titkárral riassza el azokat a látogatókat, akik történetesen nem adnak, hanem kérnek. Elintézték a dolgot úgy, ahogyan jónak látták. Nehány felkapaszkodott, boltoslegényből lett igazgató azonban nagyzási mániájában, vagy fukarságában ezt a megoldást választotta s a példa ragad. Amellett hazafiúi érzelmeiket is dokumentálhatják: ime a titkárom, aki közelemben van, román, tehát én megbízható román érzelmű vagyok. ✕

Pop Valér miniszter urról nem lehetne azt mondani, hogy nem jó román, mert egyike a leglelkesebb kiépítője — igaz, hogy csak román szempontból — egy új és nagy Romániának. Megvagyunk győződve arról, hogy e sorok olvasása után rosszszalólag csóválja meg a fejét s ha egyebet nem, de ennyit mondani fog: *Nem, én nem ezt akartam!*

Utazzon On is autóbuszon

Autó-Modern

Cluj—Târgu-Mureş	dus întors	Lei 250
Cluj—Reghin	„ „	280
Cluj—Mociu	„ „	120
Reghin—Tg.-Mureş	„ „	70

olcsó, gyors és kényelmes!

Valabil dela 15 Maiu 1933. DIRECTIUNEA

Désy Zoltán

emlékének meggyalázása

Az alábbi cikk a Budapesten megjelenő „Reggel” legutóbbi számának vezetőhelyén jelent meg, írója Lázár Miklós, a kitűnő magyar publicista. A cikket teljes terjedelmében itt adjuk:

„Az elmúlt két évtized alatt összesen nem jelent meg annyi elvete-mült szennyirat hazánkban, mint az utóbbi hónapokban. Ebbe a kategóriába tartozik a Nemzeti Front című sajtótermék is, melynek új száma miben sem különbözik a bolsevizmus előtt és alatt napvilágot látott nyomtatványoktól. E sülyyedti és beteg korszakban azonban az államhatalom romokban hevert a mulat, a honszerelmet, az igazságot, a jogot, a törvényt, a becsületet, a tekintélyt, a kegyeletet, a szemérmet és a szégyent, szóval minden nemzetfenntartó intézményt és érzelmet kiséprűzték a közéletből és magánéletből. A ledöntött és meggyalázott olfárokat felépítettük azóta, a társadalom, a tekintély, a kegyelet védelmére törvényeket hoztunk, az államhatalmat pedig olyan mértékben szerveztük meg, hogy az újabb magyar történelemben, a Bach-korszak kurtá intermezzójától eltekintve, nincs is rá példa. Hogyan van az tehát, hogy az állami mindenhatóság teljében, a csend, rend, fegyelem országában úgy tenyészsen a becsület-rablás, az aljas célzatu tekintélyrombolás, az alpári piszkolódás, a nemtelen uszítás és bujlogatás, közpénzen fizetett léhűtők és agybajos gyerkőcök politikai tivornyázása, mint erdők mélyén a csiperkegomba szitáló esőzések után? Itt van ez a

Nemzeti Front, amely legutóbbi számában Bethlen Istvánt az emberiség legaljának és Désy Zoltánt, a háborúelőtti magyar világ Szent Györgylovagját, áruol himpellérnek állítja bel Bethlent nem abból a fából faragták, amelyiket ráccsal keritenek el, hogy kóbor ebektől és uccakölykektől megóvják: látott és állott ő más viharokat is és töretlenül, tisztán, fényesen őrizte meg hírét, nevét a határokon innen és határokon tul. De Désy Zoltán nem védekezhetik, Désy Zoltán nem nézhet szembe rágalmazóival! Az egykori államtitkár és Marosvásárhely volt országgyűlési képviselője, ötvenhét éves korában beteg szívvel és ziháló tüdővel önként ment ki a frontra, ahol, is mint a magyar sereg legőregebb népfelkelő hadnagya, csapata élén hősi halált halt. Ezen a tavaszon mult husz éve, hogy besüppedt, jeltelen sírját agnoszkáltam a zezawai temetőben. És ha nincs kormány, nincs bíró és nincs törvény, amely irgalmatlanul lesujtsen a sehonnai halottgyalázókra, úgy mint Désy Zoltán barátja és bajtársa, vádat emelek én! De kérde: meddig még? Akik az ország sorsáért lsten és ember előtt felelősek, meddig türik még, hogy fafejűek és zöldfülűek szervezett maffiája sárba tapossa hazánk jóhírét, becsületét?

•

A cikkhez nincs sok hozzáfűzni való. Aljas támadás ért egy előtt: gróf Bethlen Istvánt, akit mi Magyarország legnagyobb politikusaknak tartunk és büszkék vagyunk

arra, hogy erdélyi. Gróf Bethlen István talán tudomást sem vett erről a förmedvényről, vagy ha eljuttatták hozzá, egy kézlegyintéssel napirendre tér felette. *Mélységesen felháborítja azonban az erdélyi magyarságot, hogy akad magyar ember, akad magyar lap, amely halottgyalázást követ el Désy Zoltánnal szemben.* Désy Zoltán a legnemesebb és legpuritánabb emberek egyike volt s nagy becsülésnek örvendett a Marosmentén vele együttélő románok között is. Csodálkozunk azon, hogy a magyar kormány nem tudja megfékeezni azokat a sajtóorganumokat, amelyek

odáig aljasodnak, hogy egy nemes életű és tiszta ember emlékét megsértse. Igaza van Lázár Miklósnak, hogy ez halottgyalázás. Halottgyalázás kettősen, mert Désy Zoltán követelte a frontra való kiküldését, vitélül eselt el, példát mutatva a hősiességig menő férfiaságban, élete pedig nyitott könyv volt, amelyben egyetlen pont sincs, amely árnyékot vethetne nemes alakjára és emlékére. Szégyelheti magát — és ezt üzenjük az elszakadt Erdélyből — aki Désy Zoltán emlékét bemocskolja s utolsó gyáva fráter az, aki egy halott sirjába belerug.

Erdélyiek elhelyezkedése Budapesten

— DR. NYIRŐ GYULA. —

1 Nyirő Gyula dr., orvostanár, a Budapestre szakadt erdélyi származású jelentős egyéniségek egyike. Nem mindennapi talentum. Nagy tehetség. A siker-út, amit negyvenöt éves korára megfutott, ritka szép. A budapesti Pázmány Péter egyetem címzetes rendkívüli tanára, s nemrégiben nevezték ki a hárshegyi állami ideggyógyintézet éléről az angyal földi állami elmeegógyintézet igazgatójává. Ezenkívül, de felül: az ideggyógyítással foglalkozó magyar orvosi kar egyik legelső helyezett tekintélye s mint ilyen: törvényszéki orvosszakértő. Nemcsak gyakorlatot űző ideggyógyító orvos, hanem elméleti búvárkodással mélyülő tudós is. Szakmunkái és szakelőadásai nemcsak itthon, de külföldön is feltűnnek. Legutóbb Londonban tartott, angliai hivatalos utja alkalmából, nagysikerű szakelőadást.

2 Erdély, jelesül a székelység büszke lehet Budapestre szakadt Nyirő-fiára is. Mert, kell-e mondanom, székely származék Nyirő Gyula is. És pedig udvarhelyi székely. Mindazonáltal nem testvércse. amint azt sokan feltételezik, Nyirő Józsefnek, a Magyarországon is egyre ismertebb nevű, s keménykötésű székely írónak, aki Székelyudvarhelyen lakik jelenleg is. Nyirő Gyula mondja: büszkén vállalná Nyirő Józseffel az atyafiságot. Nem kell vállalnia. Atyafiak így is. Testvérek. Nemcsak abban, hogy mindkét Nyirő székely, sőt a székelység általában tehetséges tömkelegéből is kiváló székelyek, hanem nemzetségbélileg is. Egyazon Nyirő-gyökből származnak mindketten, de Nyirő Józsefet a katolikus Nyirő ág nemzette, Nyirő Gyulát pedig a református-ág. Ezért is tanult Nyirő Gyula

a kolozsvári református kollégiumban. Egyel több így a kollégium azon vendékeinek száma, akik hirt, nevet és dicsőséget szereznek határainkon túl is, a történelem-patinás Farkas-uccai iskolának s tovább: a székiységek s mind az egész magyarságnak. Királyhágón innen s Királyhágón túl.

3 Nyirő Gyula csak ezután fogja meegfutni valódi formáját. Egyre emelkedő siker-ut előtt áll. Meg is érdemli. Mintaképe az ujeurópai orvosnak. Nemcsak a tudásával, de a modorával is gyógyít. Igazi ur. Finom, választékos, üdítő ember-jelenség. Kedveli a humort. Kedélyes és kedélyeskedő. S csak úgy sugárzik egész lényéből az életöröm (ritka kincs manapság), a bizakodás, a hit. S mind e tulajdonságait átsugározza betegeibe is. Székely havasi tájak kristálytisztá egéhez hasonlatos kék szemének sugárzása: már maga is gyógyító erő. Ujeurópai értelemben való tudós. Nemcsak a szigoruan vett szakmai dolgok érdeklik, de minden, ami szellemi érték. Más tudomány-ágak éppen úgy, mint a művészetek. S ami erdélyi s jelesül székiytermék: az elsődlegesen. El nem fajult székiynek így is kell.

Feley Bertalan.

Hirdessen

az „Ellenör“-ben!

Torda melletti — Clujtől 32 kilométerre eső — országos hird
„Bányafürdő“ iránt az idén még fokozottabb az érdeklődés. A városi tanács erre az idényre a fürdő igazgatójává *Anca Traian* városi tisztviselőt nevezte ki, kinek irodája a fürdő telepén van s mindennemű fürdőtugyben a közönség rendelkezésére áll. A fürdőn álladó fürdőorvosi szolgálat van. A fürdőnek rendes telefonja van. A fürdő és város közti utvonalat felolajozták a portalanításért. Most vezetik be a vízvezeték vizét a fürdő épületeibe (szállodába, vendéglőbe stb.) és az épületeket modern higieniai berendezéssel látják el. Az új fürdőszálloda építése gyors ütemben folyamatban van s az impozáns épület előreláthatólag augusztus 1-re teljesen készen lesz, minden berendezéssel.

Ajándékozni öröm!

Ajándéknak adjon
swettert, harisnyát, keztyűt, sapkát,
ínget, kalapot stb.

SIPOS-tól

Cluj, Reg. Ferd. 8. Telef. 320.

Fordítás bármely nyelven

(levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és műszaki munkák), másolás gyorsan, pontosan, jutányosan

Dr. Mandel fordító iroda
Cluj, Strada Memorandului 24. sz.

Nótaszóval a városba . . .

IRTA: TÓTH SÁNDOR*

Ma délelőtt érkeztem Marosvásárhelyre, a kolozsvári autóbusszal, amelynek járatai, ahogy én tapasztaltam, igen rendesek. Egyetlen baj csak az, hogy néha sok az utas, több a felszálló, mint a leszálló, ami kellemetlen az utasoknak, annál örvendetesebb a vállalatnak. De nem az autóbusszvállalat üzleti eredményeiről akarok most írni, hanem arról emlékezni meg, hogy a világproblémák megoldatlan zűrzavarában, a fékevesztetti ambíciók, a divatos jelszavak valószínűs forgatagának napjaiban, amikor az ember agyulövésekről és hajók elsüllyesztéséről olvas az autóbussz rohadása közben, mi nótaszó mellett érezzük be Váradhelyre . . .

Az autóbusszon utazott öt-hat székely leány, akik Kolozsváron szolgáltak és most a nyári hónapokra hazamentek falujukba. Szükség van rájuk otthon: a ház tájékán, nem nyaralnak szegények, hanem hazamennek még többet és keményebben dolgozni, mint a városban. Mind jóképűek, tiszták, csinosan felöltözöttek voltak, kis batyujukat szorongatták, az egyiknek kalácsa volt, megosztotta a többiekkel, frissek, jókedvűek voltak, tetszett nekik, hogy ilyen — előkelően utazhatnak és hazamehetnek.

Mikor aztán elfogyott a kalács és

kidiskurálták magukat, minden megbeszélés nélkül elkezdtek énekelni. Énekeltek egyfolytában és az utolsó nóta pontosan akkor ért véget, amikor az autóbussz a Transsylvania szálloda előtt megállt. Hogy mit énekeltek? Régi, magyar népies dalokat, amelynek a felét is alig ismerhetik a mi kitűnő cigányprimásaink: Puskás Béla, Bámbó Albi, Körösi Dudus. De a kis székely lányok tudják. Az anyjuk tanította meg a nótákra, az anyjukat pedig a nagyanyjuk. Ezeket a nótákat dudolják a városban, míg a mosogatóst végzik, vagy az ablakokat törlik. De most hogy megszabadultak a városból: kiadták a haragjukat. A szabadság, az öndllóság tombolt az énekükben és a fiatalság minden bája, minden ereje.

Nem azt mondom, hogy a kis parasztlányok operanékesnők, de hangjuk, énekük nem sértett senkit. Az utasokat valószínűleg felüdítette ez a jókedv, engem meg egyenesen meghatótt. Mellettem ült és danolt az egyik, most is fülemben cseng a hangja, a magyar nóta, ami élteti és erősíti a mi magyar falusi lányainkat. Adja Isten, hogy ezek a nóták örökre gondülőzően kísérjék utjaikban magyar lányainkat.

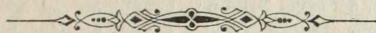
* A szerkesztőnek ez a cikke a marosvásárhelyi „Magyar Szó”-ban jelent meg.

SZOCIOGRAFIA

Nem modern műfaj, régóta ismerjük már. Ma azonban oly sokan üzik a szociografiát, annyi új életet, annyi új szint kapott metódusa a jelen idők kimeríthetetlen nyomorváltozataiban, hogy egyenesen az újdonság jellegével bírnak ezek az ad usum modernam szerkesztett mélytávlatu, élesvonalu társadalmi rajzok. Minden országban, minden nyelven annyira divik a szociografiai munkásság, hogy könyvszekrényeket töltenek már meg a tanulmányozók helyi jelentései. A szociografia határozottan azon az uton van, hogy vezérlő írásműfaj legyen, ha az ütem még fokozódik, ahogyan néhány év óta mindjobban előretör. Jöhet egy nap, mikor a legtöbbet olvasottság pálmáját fogja elragadni, mint régesrégen a vers, majd később a romantikus szépregény, végül az emberi lelket boncoló írások. Az irodalom tulajdonképpen mindig egy kor vágyainak, állapotainak, szükségszerűségeinek kifejezése. Nyugodt, gondtalan időkben ráér a képzelet a lelkekben bogarászni. Telt gyomorral, minden profán szükséglet kielégíthető teljében érdekes románcokat olvasni s egyenesen jól eső változatosság a képzelte személyek hányatott sorsán, tengernyi baján elbusongani. Egész kellemes állapot ez. Határozottan kételkedünk a költő szavaiban, hogy az ábrándozás volna az élet megrontója. Oh, vannak annál sokkal nagyobb bajok is. Ha az ember nem ér rá, hogy ezt a szeliden ható mérget kóstolgassa, amelytől vigan lehetünk akár száz éves aggastyánkorunkban is. Sokkal nagyobb baj az, ha például nem érünk rá ábrándozni, mert olyan éhesek vagyunk, hogy majdnem kiugrik a szemünk. És rongyosak vagyunk, piszokban fetrengünk, hullunk, mint az őszi légy, sötét kilátástalanságban, már alig remélve, hogy jön egy jobb holnap. Mikor a kenyérgond lép előtérbe, még a világ leggazdagabb országában, Franciaországban is csodálkozhatunk, hogy még ott sem vonz már a francia írók legutóbbi időikig oly elpusztíthatatlannak látszó eszpris, pezsgősen mulattató színpadi házasságháromszöge. Viharban, itéletidőben nem idézünk paradoxont, aforizmát, mégha Wilde Oszkár mondta is. Ilyenkor érzékeny írói fülek számára borzalmas nyögések hallatszanak a tömegek mélyéből és jajok, amelyek nyomán megszületik: Tíz nap Szegényországban, Viharsarok és egyéb hasonló alkotások. Milliós és millós panasz tompa földrengésbe torlad és ez a bal-

jóslatu morajlás azt zugja: rólunk írj, vedd elő a legsötétebb színeket és bennünket rajzolj, mert mi vagyunk a téma, az irodalom mi vagyunk. Nem a Josephine Baker memoárjai, nem a detektivregények, nem filmgiccses szerelem, nem az arrivált lőkötők modern prózai époszai, nem a futurista jövőjátások és nem a levendulaszagu visszaálmodások. Nem. Az irodalom mi vagyunk: a büz, a rongy, a rothadás. Hozzánk gyere, bennünket nézz meg, városok, falvak sosemlátott irtózatoss tömegnyomórát és aztán mutass ránk a tollad hatalmával. Így születnek meg aztán beláthatatlan hosszú sorban a szociográfiák, amelyek mindig mások és mégis ugyanazok, ahogy olvassuk fejezetcímeiket: Elégtelen táplálkozás, éhség, fullasztó tömeglakások, tifusz, diftéria, vörheny, tuberkulózis, katasztrófális gyermekhalandóság, magzatelhajtás, visszamenő életszám stb., amelyekből vaskos kötetek telnek meg. Ez a ma igazi irodalma, a szociográfia. És semmi sem sürgősebb, mint hogy minél szélesebb körben olvasmánnyá váljon e műfaj. Mert ahogy szenvedélytelenül pusztán a számok, adatok s az átéltség minden megdöbbentő komolyságával kibontakoznak e könyvek, egyszerre bontakozik ki szemünk előtt egy rettenetes, általános tömegpusztulás egész horizontja. Egy pusztulás, mely az egész életet is ényészetbe döntheti, ha nem válik hamarosan mindenek vezérgondolatává: sürgősen segíteni, hamarosan letörülni a világ arculatáról ezeket a borzasztó fekélyeket.

(Flaneur.)

Kolozs-sósfürdő!

lényeges kibővítésekkel már folyó évi május 15-től kezdve nyitva van és kitűnő gyógyhatása miatt a közönség, különösen a kolozsváriak részéről nagy látogatottságnak örvend. Az ország minden részéből számos állandó vendég van a fürdön, ahol már napi 135 lejtért teljes ellátást, lakást, naponta háromszori étkezést és kívánság szerint, hideg, vagy meleg fürdőt kapnak.

Clujról autóbuszok és taxik állanak a közönség rendelkezésére. 25 százalék kedvezmény a vasuton való utazásnál. Taxi 4 személyre oda-vissze 300 lej, 2 órás várással, további órai várás 50 lej.

Elsőrangú étterem, kitűnő zene.

Nem hiszem — indokainál fogva:...

A romániai lapok részletesen beszámoltak az Oroszországban örjöngő Sztalin rémuralmáról. Ennek során megírták azt is, hogy a kolozsvári származású Kun Bélát, aki 133 napon át Magyarország szovjetkötársaságának népbiztosa volt s a magyar kommun bedöglése után Oroszországban vállalt különböző megbízatásokat, szintén agyonlőtték. Ezt a hírt megcáfolták, de rövidesen a legnagyobb olasz lapok egyike, a „Corriere della Sera” „Mégis kivégezték Kun Bélát” cím alatt cikket közöl Kun Béla karrierjének befejezéséről.

„Mégis kivégezték Kun Bélát — jelenti Moszkvából a Corriere della Sera tudósítója. A tekintélyes olasz lap részleteket is tud a kivégzés előzményeiről és azt írja, hogy Kun Béla meg akart szökni Moszkvából, de már késő volt, mert még csomagolt, amikor megjelentek a lakásán a GPU emberei és felmutatták a letartóztatási végzést.

Ez közvetlenül a Tuhacsevszkij letartóztatását követő napon történt. Kun Béla az utóbbi időben baráti körben nyíltan hangoztatta már, hogy nem ért egyet Sztalin politikájával és különben is tudták róla, hogy szoros kapcsolatban állt úgy Jagodával, a néhány héttel ezelőtt letartóztatott GPU-főnökkel, mint Tuhacsevszkij tábornokkal.

Már Jagoda letartóztatása óta szemmel tartották s amikor Tuhacsevszkij is börtönbe került, Kun Béla érezte, hogy jobb lesz, ha külföldre megy. Ezzel azonban megkésétt. Már néhány nappal letartóztatása után hadbíróság elé állították, ahol rábizonyították, hogy elfordult a jelenlegi orosz kormányzattól, különféle ellenzéki akciókban vett részt és éppen azokkal az elemekkel állott összeköttetésben, amelyek

az utóbbi időben mind börtönbe kerültek hazaárulás vádjával.

Ügyét gyorsított eljárással tárgyalták és a haldios itéletet azonnal végrehajtották.”

*

Tisztában vagyunk azzal, hogy az olasz világlap értesülései egyébként alaposak, de mi mégsem hiszünk Kun Béla kivégzésében. Azok közé tartozunk, akik Kun Bélát egészen közelről és egészen jól ismerjük még kolozsvári betegsegélyző igazgatói korából. Sikkasztott s a sikkasztáson rajta kapott igazgatót az elvtársai — feleségére való tekintettel — a betegsegélyzőnél hagyták — dijnoknak. Kun Bélánál jellemteleb, megalkuvóbb, gyávabb és hitványabb embert még nem hordott a hátán ez az öreg föld. Oroszországban azzal tette poszszibilissé magát, hogy a háta mögött álló magyar tömegekre hivatkozott. Így tényiege jelentős pozíciót kapott, de kételkedünk abban, hogy a nyilván elmebajos és vérengző fenevad Sztalin olyan nagy figyelemre méltatta volna, hogy agyonlővesse. Másrészt Kun Béla, ahogy mi ismerjük, ha egyáltalán Sztalin közelébe férközhetett, sokkal alázatosabb és megalkuvóbb volt, sokkal jobban féltette pozícióját, sem hogy nyíltan szembeszálljon a vörös hóhérral. Egyáltalán nem tartjuk kizártnak, hogy Kun Béla kihasználva a „kivégzési konjunkturákat”, maga terjeszti s helyezi el a világ-lapokban az agyonlövéséről szóló híreket, hogy annál könnyebben indulhasson utra különböző országokban kommunista propagandára. Ha azonban tényleg az történt volna, hogy Sztalin a sok tízezer között véletlenül őt is legyilkoltatta, a világ nem egy értékkel lett szegényebb, hanem egy alávaló, mindenre képes csirkefogó halálával lett gazdagabb.

Az „Ellenör“-ben hirdetni: biztos eredmény!

Bors-szemek

Egy rövid hirre figyeltem fel, mely azt adja tudlunkra, hogy az angol hatóság egyik kis szigetéről kitiltotta az asszonyokat. Nem firtatom ennek az óvintézkedésnek az okát, csak a csupasz ténnyel kapcsolatban vagyok bátor leszögezni, hogy milyen méltatlanok vagyunk magunkkal és a nőkkel szemben, mikor még mindig kitiltjuk őket innen is, onnan is. Az igazság ugyanis az, hogy minél inkább menekülünk előlük, annál inkább belőlük botlunk. Ha ma ellökjük őket magunktól, holnap már utánuk sirunk. Hiába dobjuk ki az életünkéből, mert helyüket nincs mivel pótolnunk, hasztalan tiporjuk el, mert megint fölnk kerekednek s nem egyszer éppen a mi segítségünkkel. Némelyek holmi szelid gunnyal azt állítják, hogy a nő hasonlít egy szigethez. Ez kétségtelen dolog, de nem olyan értelemben, amint azt sokan elképzelik. A nő testén aratott, vesztett diadalával büszkélkedő him milyen szánalmas koldus ahoz a férfihöz képest, aki életében legalább egyszer találkozott a kitarult női lélekkel. Az ilyen boldog találkák sejtetik velünk, hogy egyik lélek mennyire rá van utalva a másakra, hogy milyen meddő, milyen árva, félszeg és üres egyik a

másik nélkül. Külön-külön az oxigén is öl és a nitrogén is öl, de összevegyülve életető elemet alkotnak. Így születik meg a kétféle lélek egyesüléséből az emberi élet drága levegője: még az angol szigeteken is. A sziget asszony nélkül is sziget, de csak vele és rajta keresztül válhatik — oázissá.

A CSILLAGÁSZOK hevesen panaszkodnak Vénuszra. Nem a szerelem istennőjére, hanem csak a plánétájára. Azt róják fel, hogy amint távcsöveikkel mindinkább közelébe jérköznek a szikrázó bolygónak, annál kevésbbé tudnak tisztába jönni természetével. Mindössze annyit gyanítanak, hogy hőmérséklete nagyfoku ellentétet mutat, akár csak a földünkön bolygó Vénuszalakoké. Ezek is pazarul csillognak, mint égi ősök, de mikor a legforróbbaknak gondolnók őket, akkor dermesztenek meg s mikor jégcsapoknak véljük, akkor égetnek össze. Hogy mennyire félreismerjük őket, azt misem bizonyítja jobban, mint az a mind-egyre megismétlődő tévedésünk, hogy csökönyösen összecseréljük a Veszta-szűzek szentélyét a Vénusz templomával. Mind a kettő menedékhely ugyan, de míg az egyik életet nyújt, a másik számtalanszor dönt kárhozatba. Ha az emberi méltóság nyomait letörölhetnők arcunkról,

könnyű szívvél mondhatnók, hogy ezzel az eredendő tévedéssel születünk és ezzel halunk meg.

*

ÖRÖK szégyene az erősebb nemnek az a kegyetlen osztályozás, melyben a nő három lépcsővel áll lennebb, mint a teve, sőt még a disznó is megelőzi egy fokkal. Csalhatatlanul mutatja, hogy mennyivel alacsonyabbra tud süllyedni a teremtés himnemű koronája annál a nőnél, akit az utolsó állati sorba taszított. Ordító cáfolata ez ostoba értékelésnek az a szerencsétlen asszony, akit „felsőbbrendű” férje fakepnel hagyott kis gyermekével s aki csak úgy tudott megszabadulni a nincstelenség és éhhalál kétségbeesztő fenyegetésétől, hogy egy másik leány-felebarátja a saját állásába erőszakolta be. Hogy a kenyér nélkül maradt drága leányt kárpótlásul dús gazdag főnöke vette feleségül, az egy mákszemnyit sem halványítja el a dicsfényt, mely homlokára tolaikodik. Nem tudjuk, hogy a bátor, dolgozni akaró, az életnek hősiesen nekifeszülő asszonyt bámuljuk-e inkább, vagy a mesebeli áldozatot kínáló leány elől kapjuk el meglapuló tekintetünket, aki e „végzetes” cselekedetével árván maradt kis öccse gondját is kockára tette. Milyen mélyről és milyen magasra kell néznünk, hogy bár szémsuga-

runkkal elkaphassuk őket! A szuszogó hárembasák szatirónkénye vajjon milyen lépcsőfokot faraghatna e drága teremtek részére?... — Am más oldalról ne felejtjük el, hogy van olyan nő, — hális tennek itt joggal beszélhetünk kivételről — aki erőnek erejével ereszkedik le az alantasabb fokokra s az ilyenért nem leket kizárólag a férfiakat kárhoztatni. OMIKRON.

Tutsek Ferenc.

Erdély egész kereskedőtársadalmát súlyos veszteség érte: Tordán aránylag fiatalon, 59 éves korában meghalt Tutsek Ferenc vasnagykereskedő. Mint üzletember a régi puritán gondolkozású, szolid üzletpolitikát folytató kereskedő volt, emellett azonban minden társadalmi és jótékonyági mozgalomnak vezetője volt. Id. Tutsek Ferenc a tordai Magyar Kereskedők Egyesületének elnöke volt és elévülhetetlen érdemeket szerzett magának a kereskedelem megszervezése körül. Ófelsége a román ipari és kereskedelmi érdemrenddel tüntette ki, a tordai rómkat. egyház tanácsosgá választotta, alelnöke volt a Magyar Párt tordai tagozatának, városi tanácsosi tisztet töltött be, alelnöke volt a tordai Sfatul Negustorescnek, diszelnöke a Magyar Dalkörök és igen sok jótékonyági és társadalmi egyesület vezető személyisége. Temetése az igaz embernek kijáró impozáns részvét mellett folyt le Tordán.

Tárgyilagos sorok:

A székely-kérdéshez

G. Popa Lisseanu professzor egy történelmi tanulmányt írt, amelynek magyarnyelvű kiadása „A Székelyek és a Románok székelyesítése” címen dr. Kendy Sándor fordításában 1936-ban jelent meg Bukarestben.

Hosszu ideje annak, hogy egyes román tudósok állítása nyomán a román közvéleményt a székelység felé fordították, mint elnemzetleniesített és hitehagyott testvérek felé. Nagyobb cikkek és előadások gyakran foglalkoznak román részről ezzel a kérdéssel, amelynek minden éle a velünk egy faju, hittű és érzésű székelység felé irányul. Sajnos azonban, gyakorlat követte és követi ezt a szellemi küzdelmet. Abból az elvből kiindulva, hogy a székelyek román eredetűek, természetesen a következik, hogy noha a történelem folyamán elmagyarosodtak, ismét „vissza” kell románosítani őket. Ez a folyamat ma már tervszerűleg folyik, mint iskolapolitika, mint gazdasági-politika, mint kulturális és egyházi megmozdulás egyaránt.

Ennek a „vissza”-románosítási küzdelemnek akár tudományos támasztéka, vagy harcos eszköze lenni a fentnevezett könyv is.

Noha sem az író tudományos felkészültsége, amelyet ebben a tárgykörben könyve elárul, sem a fordító készsége nem érdemi meg, hogy ezzel a könyvvel foglalkozunk, mégis szükséges az alábbiakban, nekünk mint magyar sajtóorgánumnak leszögeznünk azt a véleményt, amely nemcsak érdekeinket védi, hanem az igazságnak is megfelel. Hangsúlyozni kívánjuk tehát, hogy nem a könyv „meggyőző”, vagy korszakalkotó állításait akarjuk kivédeni, nem is a szembetűnő elfogultságot akarjuk az írónál megszüntetni, mert az előbbi szükségtelen, a második pedig lehetetlen vállalkozás, hanem azt kívánjuk hangsúlyozni, bizunk abban az öntudatban, mely a székelység magyar faji öntudatában rejlik és hiszünk abban, hogy az élet,

a székelység minden életmegnyilvánulásán átömlő magyar egész-élet önmagában cáfol meg minden olyan állítást és törekvést, amely át akarja festeni az egész székely rózsabokrot, amit századok vére, kulturája, sorsa és nyelvközössége hozott virágzásba, magyar virágzásba.

A székelység eredetének a kérdése tényleg ma sincs tisztázva a tudomány előtt. Sokan a hun eredet mellett vannak, míg más tudományos vélemény azt akarja igazolni, hogy a korai középkor valamelyik más népének a lecsapódása folytán alakult ki az a tömb, amelyet ma székelységnek nevezünk. Ez a homályosság, ugylátszik, mindenesetre megfelelő kezdete volt annak a román részről megkezdett tudományos állásfoglalásnak, amely azt igyekszik bebizonyítani, hogy a székelyek román eredetűek. A cél világos. Ha ez az állítás fennáll, akkor ezzel be van bizonyítva az is, hogy a

románok már a magyarok előtt gazdái és lakosai voltak ennek a földnek, más oldalról az is be van bizonyítva, hogy a magyarok honfoglalása óta itt olyan könyörtelen elnemzetlenesítő törekvések folytak, amelynek eredményeképpen még a nagy tömbben élő ősi román lakosságot is magyarrá tudták átfőrmálni. Ezen az állásponton áll a nevezett könyvben G. Popa Lisseanu is. Bőséges, de esetleges statisztikai adatokkal és légből kapott állításokkal akarja ezt az igazságot védelmezni, amelynek alapjai szintén csak *fellevészen nyugosznak*.

A románok eredetével kapcsolatosan csak annyit kívánunk leszögezni, hogy pontos levéltári kutatás után, — mely egy egész életet követelne, — bizonyosan meginogna az író fölényes állítása és tudományos becsületességgel visszahúzódna a székely-kérdéstől, mert hiszen a székelység a nehéz földön folytatott becsületes munkássága és jó állampolgársága jutalmul nem azt érdemelné, hogy fellevéseken való nyargalászás miatt, hitéből, fájából szépszóval, mézesmadzaggal, erőszakkal kiforgassák és azt a földet, amely magyarnak és románnak az állam törvényeinek megfelelő szabadságot adta, kulturzónává és erőszakos térítések harcmezejévé tegyék.

A székelység magyarsága már történelmi lett,

benne van a vérben, az idegében, a csontjában annak a népnek. Eredetileg lehetett a magyarokkal rokon más törzs is, de román nem volt és nem lehetett soha.

Az eltagadhatatlan és természetes is, hogy a nagy székely tengerben elszórtan élő románok egyrészt *elmagyarosodtak*. De az erőszak volt ennek az oka? Nem. Ez a történelem folyamán történt átalakulás a természet törvényeinek felel meg és hasonló példákkal van tele az egész világtörténelem. De ne menjünk messze. A Mezőség falvaiban igen sok helyen már csak a temető fejfái jelzik némán azt, hogy én is magyar voltam, de a leszármazott fiak már egészen románok lettek, elfelejtették őseik nyelvét. Vajjon ez az elmagyartalanadás annak az eredménye, hogy a magyar állam itt meg erőszakkal románosított volna? Mesébe illő állítás lenne. Biztos vagyok, hogy a könyv szerzője itt a román nép nagy asszimiláló készségéről beszélne, míg egy pár ezer elszékelyesedett románt úgy mutat fel, mint az erőszak mártírjait, akiknek mostani leszármazottjaik akaratauk ellenére most legyenek románokká? ! Nem. Mindkét esetben a *terület nagy többségű népessége szivta fel természetes módon a kisebbséget*. Hogy ez megtörtént, hibáztatni részben csak mindkét oldali vezetőket lehet, de nem szabad terrorról beszélni, azzal a magyar vezetéssel szemben, amelyik a pár ezer elszékelyesített románnal szemben százezreket veszített.

Az egészen ujkori magyar államot azzal vádolja az író, hogy tudatosan egyházon, iskolán, katonaságon, gazdaságon stb. keresztül folytatta a magyarosítást. Eltekintve egy pár olyan esettől, mely egyes emberektől indult ki és amelyet a magyar többség rosszalása miatt vissza is vontak, az újabb időben sem érte a románokat semmi nagyobb elnyomatás. Iskoláik államsegélyt kaptak. Lelkészeiknek több volt az arányos államsegélye, mint a magyar reformátusoké és unitáriusoké. Vajjon utána nézett-e ennek az író, amikor állít és „bizonyít”?

És utána nézett annak, hogy mit kapnak ma a kisebb-ségi egyházak?

A gazdasági elnyomásra vajjon nem méltó válasz-e a tény? Az utolsó 50 évben lassan átment a birtok magyar kézről a románságéba. Ez a tudatos elnyomás és e magyarosítás?!

Ezzel szemben tekintünk arra a békés képre, *amely évszázadok óta a román és magyar népet testvérré tette*. A két nép között falun nagyobb összetűzés emlékeztetés óta nem volt. Feltevésekért, nem igazolt vádakért szabad-e ellenséggé tenni ezt a két népet, amely szeret dolgozni, de szeret a saját nyelvén dalolni, tanulni, mesélni és imádkozni.

Ha ilyen könyveket osztogatnak a székelyek között és tudatosan a visszarománosítás jelszava alatt kizökkentik a székely-magyarokat abból az életből, amelybe születtek és a amelybe meghalni kívánnak, akkor nem áldás és öröm lesz ennek a szép gazdag országnak az élete, hanem harag, fájdalom és békétlenség. Magyarul akar dalolni a székely az eke nyomán, magyarul mesél, amikor kis leánya haját simogatja a padkán, magyar nyelven tör ki belőle az ősi istenszomjúság; hát olyan nagy bűn ez? Ezt kell tőle elvonni, ezt kell belőle kiirtani jelszavakért? Ha a „visszarománosítás” megszűnne, több békesség lenne, de ha kulturzónákkal, magyarul egy szót sem beszélő közhivatalnokokkal, tiltó rendeletekkel tovább folyik a kulturháború, akkor csak a szívet veszíti el az állan annak a székelységnek, amely magyar és magyar marad mindig és mindenek dacára.

Kérdés: BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mi az, hogy egyszerre minden oldalon megvan a zsidókérdésben az egyetértés?

Felelet:

Móricka szülei nem a legjobb házaseletet élik.

Mórickával egy kis baleset történt, év végén rossz bizonyítványt hozott haza. Mikor a szülők meglátták a rettenetes rossz bizonyítványt, nekiestek és jól elpüfölték.

Móricka a sok pofontól végre magához térve, így szólt:

— Ez az egyetlen pont, ahol megvan közletetek az egyetértés.

(Az Ojság.)

Incze Sándor, ===== a Színházi Élet szerkesztője, mint — Anglia megmentője

Az alábbi rendkívül szellemes cikk dr. Klár Zoltán lapjában, a budapesti „Társadalmunk”-ban jelent meg és szól a Kolozsvárról elszármazott Incze Sándorról, a „Színházi Élet” című „szaklap” nagyképű és parvenű szerkesztőjéről.

MOTTÓ: „Őszintén szólva, én nem is vettem tervbe, hogy Londonban maradok a koronázásra, Amerikából jöttem hazafelé. Hollywoodban voltam és New-Yorkban. Barátom, a reptülés! Ez a legnagyobb dolog a világon. Tizenhét óra Hollyvoodtól New-Yorkig az út. Az ember délután beül a gépbe és reggel New-Yorkban van. Ugyszólván semmit sem veszít az életéből. Legfeljebb egy bridzspartit. Szóval igyekeztem hazafelé, annyi dolgom van Pesten... Megálltam Londonban meglátogatni az ismerősöket és a barátokat. Néhány nap, mondom, megyek tovább. Az emberek megkérdezték: „Hogy? Nem marad itt a koronázáson?” Egyszerűen és röviden. azt feleltem: nem. Láttam, hogy elkomorult az arcuk. És ez a jelenet minden társaságban megismétlődött. Magyaráztam, hogy hét-főre már megváltottam a jegyemet a repülőgépre, de ez egyáltalában nem nyugtatta meg őket. Valaki Londonban van és két nappal a koronázás előtt elutazik — ejnye, ejnye... Gilbert Miller, aki olyan cinikus színházi ember, hogy Budapesten is lámpvssal kell keresni hozzá hasonlót, rosszalóan csóválta a fejét.

Észre vettem, hogy az emberek kezdenek velem hüvösen beszélni.”

A sok angol megrovás miatt Incze tehát elhalasztotta az utazást és Londonban maradt...

„— A norfolki herceg tizszer akkora fizetést kaphatna Hollywoodban, mint Cecil B. de Mille.”

(Részletek Incze Sándor interjúból.)

Hát igen!!!

Be kell vallanunk!!!

Külföldi hírszolgálatunk csufosan megbukott! Pedig itt volna irni-való! Hát hogyné! Hiszen itt nem kisebb dologról van szó, mint arról, hogy honfitársunk felbecsülhetetlen szolgálatot tett a brit világbirodalomnak:

És mindez csak a lezajlott koronázás után derült ki!

És Európában a nagyhatalmaknak sejtelmük sem volt arról, hogy Anglia valósággal végveszélyben forgott és talán beláthatatlan következményektől mentette meg a világpolitikát egyetlen ember!

És ez az ember: Incze Sándor!

Igen, igen: Incze Sándor, a Színházi Élet főszerkesztője a saját személyében!

Őnök csodálkoznak! Azt kérdezik, hogy lehet az, hogy még a Sz. É. sem közölte ezt a világpolitikai szenzációt?

Node, kérem! Hiszen köztudomású dolog, hogy Incze Sándor már-már közmondássá vált szerénysége nem engedi meg a hangos reklámot, a hirharang kongatását, a

nagy frázisok puffogatását! Itt van ni! A Pesti Hírlap tudósítója is több különböző méretű harapófogóval volt csak képes ezt a néhány szerény szót kihuzni a szemérmesen piruló nagy emberből.

De térjünk a tárgyra! Incze S. nem volt kíváncsi a koronázásra, haza akart utazni, mire az emberek elkezdtek vele hűvösen beszélni! Hű—vö—sen!

Már megint ez a kóros szerénység! Miért nem beszél arról Incze, hogy a dolgok hogyan történtek valójában.

*

Megtudtuk, hogy a király néhány nappal a koronázás előtt sóhajtozva járkált a Buckingham-palota termeiben fel és alá. Mikor a főudvarmester elébe terjesztette a koronázási menet és a szertartás tervét, a király szomorú mosollyal félretolta s így szólt:

— Mit ér az egész, ha Incze elutazik?!

A késő esti órákban rendkívüli lapok azt a szenzációt hozták, hogy a király nem óhajtja magát megkoronázni, ha I. S. nem lesz jelen.

Éjjel 12 órákor rendkívüli minisztertanácsot tartottak, melynek eredményeképpen a Cantenbury érsek, Baldwin és a Lordmayor vezetésével küldöttség indult a népszerű főszerkesztő szállóbeli lakására, kit legédesebb álmából költöttek fel. Incze kissé álmos szemekkel a Színházi Élet 1920 as, 21-es és 22-es évfolyamának számaiból készült pizsamában fogadta az előkelőségeket. Baldwin miniszterelnök teljes beszédét helyszűke miatt nem közölhetjük, csak a következő fennkölt mondatot ragadjuk ki belőle:

— De, mr. Incze! Legyen könyörületes! Hogyan képzeljünk el koronázást Ön nélkül, aki Európa első

koronázási szakértője? Ön nélkül, aki eddig 277 pünkösdi királynőt, 173 szépségkirálynőt, 693 Balaton tündérét koronáztatott meg?

(Itt Incze szerényen közbeszólt: — Pardon, csak 692 Balaton-tündérét!)

A cantenbury érsek és a Lord-mayor beszéde után Incze rövid pár szóval válaszolt és sajnálkozását fejezte ki, hogy nem maradhat, de hívja a kötelesség, a Színházi Élet e heti számát kell sürgősen főszerkeszteni, Budapest is már alig várja őt, elvégre nem várathatja híveit tovább stb. stb.

*

A küldöttség a legnagyobb kétségbeeséssel távozott. És az éjszakában tartott a példátlan politikai feszültség. Az események rohanva kergették egymást!

Hajnal 3 órákor megérkezett Roosevelt elnök szikratávirata, melynek szövegét itt közöljük:

nue mi lesz stop megy vagy marad stop roosevelt.

Melyre a következő válasz ment: *incze megy stop nem koronázunk baldwin.*

Reggel fél 5-kor a Lord-mayor utolsó kísérletre határozta el magát. A legnagyobb titokban egyedül ke-reste fel Inczét újra és könyörgött neki:

— Dear mr. Incze! Az állásomról van szó! Családos ember vagyok! Az Istenért, ne tegyen tönkre! Elcsapnak, ha nem sikerül Önt itt tartanom.

Incze sajnálkozó mosollyal bizonygatta, hogy sajnos, lehetetlen maradnia!

A Lord-mayor hirtelen felugrott és udvariasan így szólt:

— Mr. Incze! Felhatalmazásom van, hogy felajánljam önnek a térdszalagrendet a harisnyakötőkkel és

ezenfelül a magam és családom nevében előfizetek a Színházi Életre életfogytiglan.

Incze megingott! (Végre is az ember nincsen köből.) Két percnyi gondolkodás után kijelentette:

— Maradok!

A Lord-Mayor boldogan elrohant! Fél hatkor pedig a Buckingham palota erkélyéről kihirdették a beláthatatlan néptömegnek:

— Incze marad, meg lesz a koronázás!

*

Leirhatatlan hatása volt e pár szónak! Az emberek összeölelkeztek, egymás kalapjait a levegőbe hajgálták; a birodalom örömmámorban uszott, az előbbi kétségbeesett hangulat a túlárado öröm és boldogság váltotta fel!

A többitől pedig beszámolnak a napilapok!

Arról már igazán nem is érdemes írni, hogy a koronázást követő napon az uralkodó család tagjait bemutatták Incze Sándornak, aki főleg a norfolki herceggel beszélgetett el hosszasan és megígérte neki, hogy beprotezsálja Hollywoodba filmrendezőnek, ha — családjával együtt előfizet a Színházi Életre!

Felesleges elmondanunk, hogy a norfolki herceg sietve tett eleget a kiváló ember kívánságának!

*

Most pedig lelki szemeink előtt egy kép tűnik fel a közeljövőből! Szín: egy londoni középiskola IV. osztálya. Éppen történelem óra van. A tanár feleltet:

— Chester Jack, sorold csak fel azokat a kiváló egyéneket, akik Angliát a történelem folyamán a végpusztulástól óvták meg!

Chester Jack engedelmesen fujni kezdte:

— Oroszlánszívű Richárd, Orániai

Vilmos, Cromwell Olivér és ... és...

— Többet nem tudsz? A legfontosabbat kifelejtetted?

— Tanár ur kérem, én készültem!
— Új le! Elégtelen! Meg fogsz bukni!

Az utolsó padosorból egy kis fekete gyerek jelentkezik.

— No, Morris Green, — szolt a tanár — hát te tudod?

— Igenis, tanár ur, — feleli a kis Morris. — Tehát a kiváló egyének, akik Angliát a történelem folyamán a végpusztulástól mentették meg, a következők:

— Oroszlánszívű Richárd, Orániai Vilmos, Cromwell Olivér és — Incze Sándor!!

— Jól van, Morriska, beírom a jelest. Jutalmul előfizethetsz a Színházi Életre, ára egész évre csak 12 pengő.

A százlábu

Kohn bemegy egy divatárúzetbe és egy pár zoknit kér.

— Tessék talán egy tucatot venni, — mondja a segéd — mert akkor olcsóbb.

Kohn először értelmetlenül bámul rá, aztán így szól:

— Mit gondol, barátom, mi vagyok én, egy százlábu?

Cukorbajosok!

A külföldön is elismert

Dr. Senftner-féle diabetikus kenyér, liszt, továbbá mindenféle tészták

Clujon, Str. Iorga 11. sz. alatt

DIABET

romániai főlerakatánál kaphatók!
Kérjen ismertetőt. Vidékre postai szétküldés.

Carol király

az uralkodó hivatását a legmodernebb szellemben fogja fel és nemcsak a külföldi államfőket fogadja és viszonzozza is azok látogatásait, hanem bejárja az országot, közvetlen érintkezést keres a néppel, hogy személyesen győződjék meg alattvalói helyzetéről, azok esetleges kívánságairól és népi követelményeiről. Nemcsak miniszterei előterjesztéseit hallgatja meg, hanem ő maga az első kezdeményező és nevéhez olyan alkotások fűződnek, melyek máris mutatkozó eredményei az emberek szívébe írják atyai gondoskodásának ércnél maradandóbb emlékezetét. Első nagy kezdeményezése az ifjuság testnevelése volt, utána megszerveztette a falulátogatásokat, majd kiadta a jelszót, hogy törődni kell a nép egészségével. A népegészségügy szolgálatában zajlott le a cetatea-albai ünnepség is, amelyen a király Ófelsége felavatta a tengerészeti gyógyintézetet. Az idők jelének mondotta a király, hogy amig ősei inkább csak templomokat építettek, addig ő ezenkívül szükségesnek látja, hogy nemcsak a nép hitével és lelkiismereti nevelésével törődjének, hanem az egészségével is. A népegészségügy fejlesztése, amelyet annyi időn át elhanyagoltak, az ő nevéhez fűződik. Tudja és átérzi, hogy mit jelent az ezrek és milliók testi egészsége és átérzi annak a jelszónak az igazságát, hogy egészséges testben lakozhatik csak egészséges lélek. Egyiknek sem szabad a másik rovására fejlődnie. És elmennek majd a fiatal orvosok a falvakba a nép közé, hogy megtanítsák a higiénia elemi szükségleteire, amelyek teljesítése nélkül nem lehet egészségről beszélni, épülnek a kórházak és létesülnek az egészségügyi intézmények, melyek mind a nép egészségét hivatottak szolgálni. Volt azonban még valami, ami értékesé teszi különösen az ország nemzetkisebbségei számára Ófelsége cetatea-albai avató beszédét. Az uralkodó flgyelmét nem kerülte el, hogy az országnak azon részében is nagy számban élnek nem a többségi nemzethez tartozó polgárok. És szeretettel ölelte keblére azokat, akiket oly sokszor meg akart tagadni a politika taktikázása, akikről olyan sokszor megfélekedeznek. Figyelmeztetés volt a királyi szó azok számára, akik nem a polgári egyenjoguság alapján állanak és a nacionalizmus abban rejlik részükre, hogy egyetlen nemzet kizárólagosságát hirdetik. Megmondotta az uralkodó, hogy az

egészséges nacionalizmus nem az, ha széthuzást és visszavonást szítanak az egyes népek között, hanem ha egymás megbecsülésében és szeretetében nevelik őket. Hogy tiszteljék egymást, legyenek egymásnak segítségére, harmoniában éljenek egymással, abban az emberi közösségben, mely a társadalomban élő emberek adottsága és a társadalmi élet velejárója. És igazolás is volt a király szava azokkal szemben, akik a nemrománokban az ország ellenségeit látják. Megállapította, hogy örömmel tölti el szívét annak látása, hogy a nemrománok, akiknek más a származása, az anyanyelve, a hite, mindenkor készen állanak arra, hogy az ország nagy érdekeit támogassák és segítsék. Ez az egészséges nacionalizmus. És ebben a király által definált nacionalizmusban egyek mindazok, akik valóban az ország sorsával törődnek és nem a politika szivárványos hatalmi vizein eveznek. Ezt a nemes szellemet képviselte királyunk nagynevű atyja, Nagyrománia előző uralkodója is, aki éppen a Bánság fővárosában tett egyik látogatása alkalmával intézett szózatot az összes illetékes tényezőkhöz, amikor kijelentette, hogy mindent meg kell adni az ország nemzetkisebbségi polgárainak, ami az állam érdekeivel összeegyeztethető. Ez a szellem csendül ki a nagynevű uralkodó utódának szavaiból is, amelyeket hódoló tisztelettel vesznek tudomásul az ország magyar származású polgárai is és reményüknek adnak kifejezést, hogy Őfelsége szavait szívükbe vésik mindazok is, akik sokszor eltérnek ettől az iránytól.

Megnyilt!

Megnyilt!

Someşeni sós-, kénesviz- és iszapfürdő

Sós, kénes, jódos, rádiumos vizek. Ásványvizek ivókurára. Melegfürdők. Iszappakolások. Pihenőtermek központi fűtéssel. Hideg sós, kénes, jódos, rádiumos fürdők. Nagy medencék uszásra. Kénes, rádiumos iszap, 800 egység foliculin és 240 000 egység Auxin (növést elősegítő faktor) tartalommal. **Erős rádiumos kisugárzás.** Vonat- és autóbusz közlekedés. Megállanak a nappali személyvonatok. Halta Băile Someşeni. 50 százalék a visszautazásnál. Vendéglő. Lakás kapható a fürdő közelében levő villákban.

Bernády György és Gyárfás Elemér vitája

„Barátom Gyárfás Elemér...”

(Cluj—Kolozsvár.) Dr. Gyárfás Elemér szenátornak, a romániai magyar kisebbségi élet egyik vezetőjének a kitűnően szerkesztett „Magyar Kisebbség”-ben egy tanulmánya jelent meg, amelyben az „első kísérlettel”, a híres csucsai paktummal, majd a Magyar Pártnak a liberálisokkal első ízben kötött megállapodásával foglalkozik. Gyárfás Elemér tanulmányában sűrűn szerepelteti dr. Bernády György ny. főispánt, akkori képviselőt, aki az imperium-átvételt követő években a kisebbségi politikában igen jelentős szerepet vitt. Bernády György a rávonakozó megállapításokat azonban nem fogadta el és Gyárfás Elemér cikkére ugyancsak a „Magyar Kisebbség”-ben válaszolt. Bernády válasza ugyan védekezés is, amelyben rámutat Gyárfás Elemér tévedéseire és elfogultságára. Sok érdekes politikai intimitás, eddig nem ismert dolog jutott Bernády cikkével, illetve válaszával nyilvánosságra. Bernády meglehetősen élesen vág vissza, de mindent Gyárfás Elemért „kedves barátomnak” titulálja. Az ilyen „kedves barátság” valójában igen furcsán néz ki.

Bernády hosszas cikkéből átvevünk néhány érdekes részletet:

„Maga Gyárfás Elemér barátom is beállott mesemondónak, azt állítván, hogy „Bernády Györgynek az alkotmányozó országgyűlésbe való bejutását Brătianu Ionel egyenesen elősegítette s felismerve elvitathatatlan taktikai kvalitásait, őt pártja és a magyar kisebbség között összekötő

kapocsnak tekintette és ilyenként is igyekezett felhasználni. Tőle várta Brătianu az itteni magyarság pacifikálását s az új uralomba való beilleszkedésének elősegítését. Bernády e várakozásnak igyekezett is eleget tenni s első parlamenti felszólalásában, — mely magyar oldalon sok éles kritikát váltott ki — megkísérelte a maga személye és az általa képviselt magyarság számára a többségnél bizalmat ébresztelni és ezzel kedvezőbb légkört teremteni.

Miből következett, honnét tudja, mi alapon állítja Gyárfás Elemér barátom azt, hogy Brătianu Ionel egyenesen elősegítette az én megválasztásomat? Fel kell vetnem ezt a kérdést, mert a Gyárfás Elemér barátom állításával alig egyeztethető össze az a tény, hogy egy nemzeti pártin kívül egy liberális ellenjellel is meg kellett küzdenem, hogy Russó járásbíró ur és nem egy, a közigazgatási apparátusból kikerült tisztviselő az én ajánlásomat két ízben is visszautasította és annak ellenére, hogy az ajánlók száma jóval meghaladta a törvény által megkövetelt számot, a járásbíró ur az ajánlók névsorának igen tekintélyes számú ajánlóval való kiegészítését rendelte el. Ha Brătianu Ionel egyenesen elősegítette az én megválasztásomat, miért kellett nekem és barátainak azt a gyötrelmes hajszát, herce-hurcát az ajánlók két ízbeni kiegészítése érdekében végig szenvednünk és miért kellett azt követőleg nekem az ajánlat elfogadásáig azt a közelharcszerű küzdelmet végig

kinlódnom?

Nem tudom, honnét ismeri *Gyárfás Elemér* barátom Brătianu Ionel-nak irántam táplált hajlandóságait olyan minuciózus pontossággal, mi-ből állapította meg, hogy Brătianu Ionel engem a maga *bizalmával és barátságával* volt szíves kitüntetni? Miután azonban soha sem szerettem idegen tollakkal ékeskedni, teljes határozottsággal kijelentem, hogy a Gyárfás Elemér forrásai az én őszinte sajnálatomra nem hitelesek és ezért az ezekből leszűrt következtetései ugyancsak szigorú felülvizsgálatra szorulnak. Tájékoztatásul csak arról teszek említést, hogy a mennyország kapui könnyebben megnyílnak a hozzám hasonló halandók előtt, mint a Brătianu Ionel ajtai.

Tudja-e *Gyárfás Elemér* barátom, hogy a választási küzdelemben szerzett súlyos meghülés következtében már az 1922 évi április 10 én tartott parlamenti beszédemet is holt betegen mondtam el, illetve olvastam fel, hogy ezt követően már a válaszfeliratnak átnyújtása napján hazautazni kényszerültem és hogy ezt követőleg több, mint egy éven át az ágyat nyomtam és ezért Bucureștiben az 1923. év késő őszeig többé meg sem fordulhattam?

Mit gondol *Gyárfás Elemér* barátom, hol és hogyan ismerhette fel Brătianu Ionel az én taktikai kvalitásaimat, mi alapon szemelt ki engem a pártja és a magyar kisebbség közötti összekötő kapocsnak? Mikor és hogyan igyekeztem én, a tehetetlen beteg ember, Brătianu Ionel — általam el sem képzelt — várákozásának megfelelni?

Majd ezeket mondja *Gyárfás Elemér* barátom: „Bernádynak különleges helyzetet biztosított magyar oldalon az, hogy állítólag bizalmát birta gróf Bethlen Istvánnak, ki őt

látta volna legszívesebben Jósika Sámuel báró halála után a Magyar Párt elnöki székében. Bethlen István ekkor már erős kézzel intézte Magyarország külpolitikáját s ma már nyilvánvaló, hogy Bernádyhoz őt nem annyira egyéni rokonszenv fűzte, mint inkább az a feltevés, hogy Bernádynak Brătianu Ionelhez kiépített kapcsolatai révén sikerülni fog a két ország külpolitikáját is közelebbre hangolgia.” Arról, hogy nekem milyen kapcsolataim voltak Brătianu Ionelhez, az előbb nyíltan és őszintén beszéltem, ugyanezzel a nyíltsággal és őszinteséggel mondom azt, hogy talán mégsem ildomos Bethlen István grófról akkora felületességet és naivitást feltételezni, amilyennel *Gyárfás Elemér* barátom, Bethlen István gróftól az előbb idézett sorok rendjén — enyhén szólva — *meggyanusítja*.”

Az „liberális paktumról ezeket írja Bernády:

„*Gyárfás Elemér* barátom a továbbiakban írja: „Lovagiatlanság lenne feltételezni, hogy Bernády visszaélt a pártvezetőség bizalmával s közölte volna a liberális párttal a paktum tartalmát. Erre, úgy hiszem, nem is lett volna szükség, mert hiszen Brătianu Ionelnek módjában állott — akár a kabinetiroda útján is — betekintést nyerni a paktum szövegébe.”

„*Bernády annyit mindenesetre megtett*, hogy a kormány tagjaival folytatott tárgyalásai során erőteljesen szorgalmazta a liberálisoknál éppen azoknak a kívánságoknak önkéntes teljesítését, amelyeket Averescuék is vállaltak a paktumban. Így tudom, hogy a Királyhágón túli református püspökség ily módo vétetett fel — valamennyire — a költségvetésbe a liberális uralom utolsó szakában.”

„Lovagiatlanság lenne” az én részemről is Gyárfás Elemérrel szem-

ben idézni az ismert német közmondást s azért csak azt kérdem, *honnan veszi a jogot, a bátorságot ahhoz, hogy ilyen inszinuációval éljen velem szemben?*

Gyárfás Elemér állításával szemben kijelentem a leghatározottabban, hogy Bernády semmiesetre sem tett meg annyi sem, hogy tárgyalásai során éppen azoknak a kívánságoknak önkéntes teljesítését szorgalmazza, amelyeket Averscuék vállaltak. Először azért nem, mert Bernády ezt tisztességtelen lictálásnak tartotta volna, másodszer azért, mert Bernády soha semmiféle propamot, jegyzéket, írásos pontozatokat nem adott senkinek sem át, mert erre felhatalmazása sem volt, hanem mindig ő kért, illetve várt nyilatkozatot, hacsak nem valamely konkrét kérelem, vagy panasza vitte őt az illetékes kormányhatósághoz.

A továbbiakban idézi Gyárfás Elemér cikkének ezt a részét:

„A másik erőteljes irányzat — a Bernády vezetése alatt álló csoport — azt szuggerálta a magyar közvéleménynek, hogy nekünk a szászok mintájára minden egyes kormánnyal külön kell megegyeznünk, minthogy kedvező feltételeket csak azok hozhatnak, akiket a kormányhoz és pártjukhoz bizalmas kötelékek fűznek, a kormányváltással egyidejűleg és annak következményeképpen a Magyar Pártban is rendszer és személyváltások kell bekövetkeznie, az élre engedve ezuttal a liberális orientációjú politikusokat.”

Hogy megint honnan szedte ezeket Gyárfás Elemér barátom, — válaszol Bernády — el sem tudom képzelni! Azt azonban a leghatározottabban tudom és állítom mindenkivel szemben, akár esküvel is bizonyítom, hogy én és a velem szorosabb barátságban levők sohasem szuggerál-

tuk, de meg sem kíséreltük azt szuggerálni a magyar közvéleménynek, hogy a szászok mintájára minden minden egyes kormánnyal meg kell egyeznünk. Soha senkinek sem mondtam azt, hogy kedvező feltételeket csak olyanok hozhatnak, kiket a kormányhoz és pártjához bizalmas kötelékek fűznek. *Hogy a kormányváltással egyidejűleg és annak következményeképpen a Magyar Pártban is rendszer és személyváltásnak kell következnie*, élre engedve ezuttal a liberális orientációjú politikusokat.”

Végül így fejezi be a cikkét Bernády György:

„Én nem vitatkozom, elhiszem Gyárfás Elemér barátomnak, hogy ténylmg okulás és buzdítás okából írta közleményét, de mit keres annak majdnem minden oldalán, néha nem is csak egyszer az én nevem és miért fűz közleménye rendén az én nevemhez olyan dolgokat, amelyekhez nekem semmi közöm.”

Én Gyárfás Elemér barátomhoz hasonlóan — ugyancsak okulás céljából — vetettem papírra e megjegyzéseket. Hadd okuljanak magyar testvéreim a tekintetben, hogy elékezett réges-régen már az ideje annak, hogy a legbuzgóbb lelkiismeretességgel keressük, kutassuk fel mindazt, ami egyesíti a mi amugy is szerény erőinket és kerüljük mindazt, ami elválaszt, szembeállít bennünket.

Ne egymást kisebbítsük, csepeljük, gyanúsítsuk, hanem használjuk fel erőinket komoly munkában a romániai magyar közösség érdekében okosan és becsületesen.

Ha ekként cselekszünk, ekként járunk el, kölcsönösen megbecsüljük, de legalább nem bántjuk ok és alap nélkül egymást, megáld minket az Ur Isten is.

Igyekezzünk megtalálni önmagunkat, legyünk magyarok és emberek!

A szerkesztő nótaszéből:

Amit Nagyváradról feljegyeztem . . .

Nem én kell most megállapítsam, hogy minden városnak más a karaktere. Mások nemcsak az uccák, a házak, az emberek, hanem teljesen ellentétesek a szokások, más a divat, a hangulat, az élet egész üteme, úgyhogy az, aki nagyon ritkán utazik, valósággal riadtan néz maga körül és igazán idegentül érzi magát egy másik városban. Nekem abban a gyönyörűségben van részem, hogy sokat utazom, ismerem kívülről-belülről mindenik várost s ha bedöcögök egy konflissal, vagy berohatok egy taxival a megszokott hotelomba, arra a néhány napra átalakulok benszülőttnek, úgy találom mindent, ahogy legutóbb otthagytam, nem lep meg semmi, megértek mindent, ami idehaza érthetetlen, különös lenne számomra. Egyszer történt meg velem, amikor Nagyváradról egyenesen Marosvásárhelyre autóztam, hogy a váradi Ujságíróklub vacsorája után szédülten néztem körül kora délelőtt a vásárhelyi Edes lyuk című korcsmában, ahol paprikás lében uszó hétvezértokányt tettek eléem. Akkor éreztem a nagy különbséget két város között, olyan különbséget, amit lemérni, meghatározni nem is lehet, mintha nem is egy országban lenne a két város, hanem a föld két sarkában, tízezer kilométerre egymástól.

*

Váradon látszólag nincs forgalom, Kolozsvár nappali képe ugyyszólván világvárosi a váradihoz képest. De annál nagyobb, színesebb és zajos-

sabb a kávéházi és klubélete. Nagyváradon mindenki jár kávéházba, vagy klubba, nem gubóznak be az emberek, mint Kolozsváron. Nyolctiz gyönyörű helyiségben, — kávéházban, étteremben, klubban — csábít, vonz a zene és mindenütt van közönség. Igaz, hogy a leginkább csak feketéző, vagy nyáron fagyaltató közönség, ritkán durrannak a pezsgőspalackok, de itt szinte tűnhetnek az emberek azzal, hogy élnek. Egész nap panaszkodnak, egész nap gürcöltek, de este a gondot, a bajt, az irodában, vagy az üzletben hagyják és a rolloival eltakarják és elviszik a klubba a feleségüket, vagy babájukat. Megfigyeltem, hogy Nagyváradon nemcsak csinosak és jólöltözöttek a nők — világért sem akarom a mi szép asszonyainkat és leányainkat megsérteni — de a férfiak is jobban öltözködnek, választékosabban és izlésesebben. Ez korántsem a gazdagság jele, a jó ruha nem reprezentálja a jólétet, hanem azt, hogy itt mindenki ad magára, nem engedi el magát, gondosan megkötött nyakkendője, vasalt ruhája tüntet amellelt, hogy élék és élni akarok, mellette ragyog a nője, mert Váradon valamirevaló embert elképzelni sem lehet nő nélkül.

*

Egy néhány napig témát adott a váradiaknak két reggeli lap, a *Napló* és a *Szabadság* „egyesítése”. A *Napló*t, amelyet néhai *Fehér Dezső* alapított s amely egy társaság kezé-

be került, megvette *Hegedüs* Nándor, a *Szabadság* főszerkesztője. *Hegedüs* Nándor kitűnő újságíró, remek írásaiból nem egyet közölt az *Ellenőr*, ez az üzleltkötése azonban joggal tölti el aggodalommal az újságírókat és veszedelmes precedenst jelenthet. A két lapot ugyanis — a vezetőcikk kivételével, amelyek ellentétes világnézetet és felfogást hirdetnek — ugyanazon szöveggel jelentetik meg. *Hegedüs*nek állítólag *félmillió lejtébe került a Napló megvásárolása* s ezt a pénzt biztosan nem dobta ki könnyelműen. Nyilván az a célja, hogy az eddig egymással szembenálló konkurrens lap előfizetőit, példányszámonként vásárlóit tömörítse s aztán a két lap közül valamelyiket megszüntesse. Kiadói szempontból megérthető ez az üzleti számítás, de az újságírói és nyomdászérdekeket annál jobban sérti. Ha tényleg sor kerülne valamelyik napilap bezúntatására, legalább tizenkét tizenötújságíró, tisztviselő és nyomdász marad kenyér nélkül. *Hegedüs*ék tagadják, hogy ilyen tervük lenne, de hogy képzelik azt, hogy a nagyváradi közönség a két azonos tartalmu és szedéstű reggeli lapot megveszi és — beveszi?

*

Persze Nagyváradnak is megvan a maga „*adószenzációja*“, néhány vállalat ellen — feljelentések alapján — szigorú vizsgálat indult meg. A vállalatok védekeznek, a vizsgálat még nincs befejezve, de valószínűnek tartjuk, hogy tisztázni tudják magukat. Az eset érthetően felkavarta Várad gazdasági életét, az érdekelt vállalatok részére ugyyszólván létkérdés, hogy tisztázzák magukat, hogy megmeneküljenek a horribilis bírságok alól.

*

Különös rendeletet adott ki a nagy-

váradi rendőrkvesztör s ennek a rendeletnek törvényességéhez sok szó férhet. Elrendelte, hogy az éttermekben, vendéglőkben az *állapot csak román nyelven szabad kiadni*. Ha egy külföldi hallana erről a rendeletről, csodálkozva csapná össze kezzeit! Hogyan, csak román nyelven? Öt nyelven kellene egy elsőosztályú étterem állapját kiadni, ha azt meglehetne valószínűsíteni! De legalább három nyelven: románul, magyarul és németül. Elvégre, aki nem tud románul, a pénzéért mégis megebédelhet, vagy megvacsorázhatik. Szeretnők ismerni azt a törvényes rendelkezést, amelynek alapján a kvestör ur ezt a rendeletet kiadta. *Figyelmébe ajánljuk ezt az „étlaprendeletet“ a Magyar Párt központjának, hogy tegye meg a szükséges lépéseket*. Az érdekelt nagyváradi étterem és vendéglőtulajdonosok ugyanis nem mennek az ügyben lépéseket tenni. Érdemes egyben, hogy amikor ilyen, a magyarságot sértő rendeleteket kiadnak, Váradon a *románság és a kisebbségek igen jó viszonyban vannak egymással*, gyakoriak a vegyes házasságok, a klubhelyiségeket együttesen látogatják s incidens ritkán fordul elő. Mi haszna van a románságnak ebből az „étlaprendeletből“?

*

A szerkesztő, aki napokig volt a „*Peceparti Páris*“-ban, sok mindent feljegyezhetett volna a noteszébe, ha a magántügyek érdekelnék. Pletykálni sehol nem tudnak úgy mint Nagyváradon. A pletyka természetesen mindig a *Nő* körül forog, kering, sokszor alappal, de még többször alap nélkül. Ha Váradot egy mondatban jellemezni kellene, azt írnám le, hogy itt *minden embert a nők érdekelnék*. És ha már tovább nem juthatnak, legalább rosszat mondanak róluk...

Éjjel, mikor lefeküdtem, nem tudtam aludni. Hotelszobám ablakai a főtérre nyíltak, az ablakok nyitva voltak és én hajnalig kellett hallgassam a Bémer-téri éjjeli kaszinózást. Ez szintén nincs más városban. Váradon a Bémer-téren egész hajnalig kaszinóznak a soffőrök, kocsisok, pincérek, virágárusok, rikkancsaszonyok, éjjeli tündérek s azok, akik ráérnek délig aludni. Letűnnek a Bémer-téri kényelmes székekbe (éjjel

nem vesznek „ülési díjat“) és diskurálnak. Korántsem halkán, hanem jó hangosan. Az ágyban vergőve és párnák között dühöngve egy csomó szerelmi ügyről, peches tületről kellett tudomást vegyek. Ői óra felé oszlik szét az éjjeli kaszinótársaság s nemsohára csillingelnek a villamosok. Ugy látszik, Váradon az alvásból sem csinálnak nagy dolgot az emberek.

(l. s.)

Az élet meghosszabbítása

Egy budapesti orvos érdekes tanulmánya az öregedés problémájáról

(Budapesti tudósítás.) Az idei Orvosi Nagyhét főtémája, az öregedés volt, — amelyről Korányi Sándor báró dr. rá az élet, a ma-
gyar orvosi kar színe java tartott előadást. Éppen ezért megkülönböztetett figyelemre tarthat számot Neu Lipót dr. budapesti orvosnak az a tanulmánya, amely „Az élet meghosszabbítása“ címmel jelent meg a *Gyógyászat* című orvosi szaklapban. A tanulmány lényege a következő: Az öregedés elleni küzdelem téves utakon halad akkor is, midőn már megöregedett, öregségi elváltozásokkal bőven ellátott szervezetet akar megfiatalítani. De téves uton halad akkor is, mikor csak egy szervvel, vagy hormonnal akarja az öregséget eltüntetni. Az öregség elleni küzdelem — Neu dr. véleménye szerint — akkor jut helyes vágányra, ha nem az öreg embert akarják megfiatalítani, hanem, ha még fiatal szervezetet, vagy legalább is az öregség határán levő szervezetet igyekeznek olyképpen befolyásolni, hogy öre-

gedési folyamatot és annak fokozatos progresszióját a lehetőség határain belül gátolni próbálják, más szóval: lassabban engedik megöregedni.

Neu Lipót dr. egyébként a következőkben fejlette ki: hogyan gondolja az öregedési folyamat lassítását:

— Lehet e, ugymond, az öreg, inaktív embert újból fiatallá tenni. Elméletileg is valószínűtlen. Hiszen jóformán befejeződtek már mindazok a szervi elváltozások, melyeket az öregség előidézhethet. De még ha lehetne, akkor sem elég az ivarmirigy egyedül. Előfordul elégszer, hogy fiatal embereket valamely betegség miatt műtéti uton megfosztanak ivarmirigyeitől — és mégsem öregedtek meg. Inkább lehetséges, hogy az öregedés kezdetétől fogva $\frac{1}{2}$ —1 évenként oly hormonokat adok a szervezetnek, melyek az öregedési folyamat következtében bár nem kóros mértékben, de azért fokozatosan megfogynak, mert az öregedő belső

szekreciós szerv termelőképessége csökkent. Ezeknek a hormonoknak megfogyásai idézik elő másodlagos uton a jellegzetes öregégi elváltozásokat. Tehát, ha ezeknek a hormonoknak mesterséges bevitelével a csökkenést pótolom, ha kimélem a szervezet tartalékerejét, ha pihentetem a termelőszervet, akkor kilátásm van arra, hogy az öregégi elváltozások kifejlődését annyira hátráltatom, hogy maga az élet jócskán meghosszabbodik.

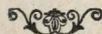
— Ott van azután, — folytatta Neu Lipót dr. — a célszerűség szempontja. Az én elképzelésem szerinti eljárással hasonlíthatatlanul nagyobb emberanyagnak tudnék használni lenni. Hiszen öregedő ember sokkal több van, mint megöregedett. De célszerűbb azért is, mert egészen valószínű, hogy az öregedési folyamatához csatlakozó betegségek fellépési ideje is kitolódna. Közismert ugyanis, hogy a betegségek egész sora leginkább az öregedéshez csatlakozik: például magas vérnyomás, szívizom-elfajulás, cukorbetegség, rák, stb. Ezek a bajok az öregégi elváltozások késleltetése által később jutnának a megjelenésükhöz kedvező talajra. De ettől eltekintve, minden betegség rosszabb prognózisa az öreg embernek, mert minél több az öregégi elváltozás, annál kevesebb az ellenállási erő.

Végül megemlítette Neu dr., hogy állatokon kísérleteket végez, amelyeknek eredményét majd közlést teszi.

A népszerű tiszteletes

A párisi *Matin* írja a következő érdekes apróságot:

„Anderson Jardine tiszteletes ur, aki mint ismeretes a windsori herceg esküvői hzerlartását celebrálta, nemrég jelent meg először hívei előtt a darlingtoni Szent Pál templomban. Itt is egy fiatal házaspárt esketett össze, két egyszerű fiataalt, akiket jóformán senki sem ismert a városban, de azért a templom már két órával az esküvő kitűzött időpontja előtt zsufolásig megtelt. Az utcákat messzi körzetben megtöltötte a tömeg és fákról, háztetőkről igyekeztek a darlingtoniak legalább egyetlen pillantást vetni hirtelen oly népszerűvé vált papjukra. A városnak ebben a negyedében sem tudtak közlekedni és még az autóbuszokat is másfelé kellett irányítani. Nők ruháit tépték le a nagy tolongásban és amikor a szertartás befejeztével Jardine tiszteletes ur megjelent a templom kapujában, valóságos roham indult meg ellene. A rendőrök alig tudták megvédeni a lelkesen éljenző, éneklő, tapsoló tömeg kedveskedéseitől, mert mindenki szeretetteljesen megszerette volna veregetni a vállát.”

Ha jól akar egy estét eltölteni Clujon,

ugy menjen el a

SAVOY nagykávéházba

STR. MEMORANDULUI, amelyet SZILÁGYI SÁNDOR tulajdonos a legkényesebb igények teljes kielégítésével vezet és gondoskodik arról, hogy közönsége olcsó árak mellett kitűnően szórakozzék.

KÖZGAZDASÁGI ÉLET

A Semmitőszék ítélete egy francia állampolgárnak a Bánáti Bankegyesület R. T. elleni betéti perében

Az alábbi cikket az „Ellenőr”-nek Tapolcsányi Kálmán v. bankigazgató küldte be, akinek már jelentek meg írásai lapunk hasábjain. A cikket a budapesti „Magyar Lloyd” is közölte.

A cikk bevezetésében Tapolcsányi Kálmán nagyvonásokban a konverziós törvénynek főleg azon rendelkezéseivel foglalkozik, amelyek a bankbetéteket érintik. Azután rátér a törvény 52 §-ra, amely szerint az egyezség érvényesnek és az összes hitelezőkre nézve kötelezőnek tekintendő, ha magában foglalja az intézet követeléseinek többségét képező hitelezőknek írásbeli hozzájárulását.

Miután — írja tovább Tapolcsányi — ezen 52 §. egy szóval sem tér ki a külföldi hitelezőkre és kifejezetten nincsen megmondva, hogy ideértendők a külföldi hitelezők is, ennél fogva csak a belföldi hitelezőkre vonatkozhatik ezen törvény, mert ha a külföldi hitelezőkre is alkalmazni akarta volna a román kormány ezen törvényt, úgy álláspontját egy külön fejezetben nyíltan kifejezésre kellett volna juttatni, hogy a külföldi hitelezőknek módja lett volna ez ellen tiltakozni.

Egyébként a román kormány a külföldet nem tájékoztatta előzőleg ezen konverziós törvény életbeléptetéséről s így a külföldi hitelezőknek alkalma sem volt tiltakozni a törvény ellen.

Fenti törvény 52. § ával egyenesen ellentétben áll a 69/a § a, mely utóbbi alól kivételnek azon külföldi hitelezők, akiknek ezen minősége már a betétkövetelés létrejötté idejében fennállott és akiknek az országban nincs lakhelyük, főtelepük, vagy fióktelepük (ügynökség, képviselő.)

Valószínűleg fenti 52. § alapján

indított pert Ferdinand Dionne francia állampolgár a Bánáti Bankegyesület Rt. Temesvár ellen,

melyet a temesvári törvényszék III. Sect. 647/1934. sz. alatt, a temesvári tábla C. III. 1120/935. sz. a. hozott ítéletével elutasított, felfolyamodás alapján a Semmitőszék is foglalkozott ezen ügygel, mely szerint 1936 november 10 én helyet adott Ferdinand Dionne felülvizsgálati kérelmének, feloldotta a temesvári tábla ítéletét, utasítva azt újabb ítélethozatalra.

A temesvári Bánáti Bankegyesület Rt. sem bízott a román konverziós törvény 52. § ban, amidőn a külföldi betétesek 40,323.901 lej mérleg szerint kimutatott külön követeléseit egy kalap alá szerette volna vonni a belföldi betésekkel, miért is a részvénylőke leszállítása alkalmával sietett a részvénylőkéből költségek esetleges fedezetére egy külön tartalék-állapot létesíteni és azt 10,700.000

leivel dotdlni, mely még ma is fennáll.

Ezek alapján felhivom azon külföldi állampolgárokat, kik romániai bankoknál betéttel rendelkeznek és az egyezséget eddig még nem írták alá, hogy *azt a fenti per eldöntéseig ne is írják alá*, mert román jogászok véleménye szerint valószínű, hogy ezen perben a Semmitőszék ítélete alapján a temesvári tábla felperes külföldi állampolgár részére kedvező ítéletet fog hozni, már csak azért is, mert Nicolae Petculescu, a temesvári Banca Naționala volt fiókgazdátója előttem személyesen kijelentette, hogy a Bánáti Bankgyeşületnek a külföldi betétesek részére

egy külön zárolt lej számlát kellett volna nyitni

és követelésüket ezen számlán kellett volna vezetni.

A külföldi betétesek figyelme felhívandó még azon ténykörülményre is, hogy vizsgálják meg betéteiket azon szempontból is, hogy a 100 százalékban kifizetés alá kerülő jogos betétjük be van-e jelentve a Banca Naționalánál mint külföldi követelés, vagy a belföldi betétkövetelés jegyzékében lett-e az bejelentve, ami *egy per esetén nagy fontossággal bír.*

A „Nitrogén” alumíniumgyárat épít. A diciosânmartini „Nitrogén” gyár új tulajdonosa, a bradi „Mica” aranybányavállalat, nagyszabású tervet dolgozott ki a gyár kibővítésével kapcsolatban. Az új igazgatóság elhatározta, hogy alumíniumgyárat létesít, valamint egy új kémiai gyárat is épít. Az építkezési munkálatokat rövidesen megkezdik s őszre beakadják fejezni. A gyár bővítésével kapcsolatos új területek vásárlásáról most folynak a tárgyalások az érdekelt telektulajdonosokkal.

Az Agricola Fonciera,

Románia egyik vezető biztosítási intézete megtartotta évi rendes közgyűlését. Az intézet az 1936. év folyamán a négy elemi ágazatban 68 és fél millió lej, az élet-ágazatban 36,433.325 lej, összesen 104 791.559 lej díjbevételt realizált, ami az előző évit több mint 4 millió lejjel haladja meg. Az Agricola Fonciera 29 éves fennállása alatt összesen 975,708 330 lej kárt fizetett ki üzleifeleinek, ami nemzetközi viszonylatban is jelentős teljesítmény. Az életbiztosítási állomány 686 millió lejre emelkedett az 1936. év folyamán. Az intézet saját garanciaalapjai 192,284 091 lejt tesznek ki. Az intézet készpénzkészlete 49 millió 424.116 lejt tesz ki, az előző évinél 23 millióval többet. Az intézet ingatlanállománya (négy ingatlan Bucureştiben, 2 Clujon és egy egy Brăilában és Galacon), a mérlegben 99,342.152 lejes értékkel szerepel. Az intézet ez év elején vásárolt Bucureştiben egy három utcára nyíló új ingatlant, a Piaţa Palatului Regalon. A kimutatott tiszta nyereség 2,058 651 lej, amelyből részvényenként 25 lejes osztalék került kifizetésre. Az Agricola-Fonciera biztosító-intézet kitűnő fejlődése annak az odaadó munkának tulajdonítható, amelyet az intézet vezetősege fejt ki, élén E. M. Brancovici vezérigazgató és M. Lampl helyettes-vezérigazgatóval, akik ismert biztosítási szakértők.

Forestiera Lomas S. A. R. 1936 október 31-én lezárt mérlegében 30 millió lej részvénytőke és 53,727.389 lej tartalékok mellett 4,339 868 lej tiszta nyereséget mutat ki. Bruttó nyeresége 12 millió 456 007 lej. Közgyűlését a vállalat június 12-án tartotta meg bucureşti székelyhelyén.

KÖZGAZDASÁGI HIREK

Az Aradi Textilpar Rt. ezévi közgyűlését június 19-én tartotta meg. A vállalat múlt évi mérlegében 60 millió lej részvénytőke és 84 millió 800 000 lej tartalékok mellett *26,656 888 lej tiszta nyereséget mutat ki*, amelyből 19,477 703 lejt 1936-ban különböző amortizációkra fordítottak, 766 655 lej pedig nyereségáthozat az előző évről. Az investációk a mérlegben 237,840.567 lejjel szerepelnek, amellyel szemben az amortizációs tartalékalap 179 125 281 lej, vagyis az Aradi Textilpar investációjának 75 százalékát már amortizálta. Az árukészlet a mérlegben 235,920 755 lejjel szerepel. A kinnlevőségek 77,821.584 lejt tesznek ki, ezzel szemben az adósságok összege 204,144 566 lej.

A Nagyszebeni (Sibiu) Általános Takarékpénztár kolozsvári fiókja új helyiségbe költözött és e célra kibérelte a római katolikus egyházközség Piața Unirei és Str. Iuliu Maniu sarkán levő palotájának sarki üzlethelyiségeit.

Fabrice de Textile Elastice S. A. R. (Gummitextilárugyár. Román Részvénytársaság) cég alatt Clujon részvénytársaság alakult gummitextilárúk gyártására és forgalombahozatalára. Részvénytőkéje 500 ezer lej, amely 500 darab 1000 lej névértékű részvényből áll. Az első igazgatóság tagjai Bergner Zoltánné, Bergner Zoltán, dr. V. Cherestiesiu és Hexener Béla mérnök.

Hatszázalékos osztalékot fizet az IRTI. Az Industria Română de Tesături Imprimare (Irti) S. A., Medias, 1936 évi mérlegét 26 millió lej részvénytőke és 10,282 279 lej tartalékok mellett *4,678.773 lej tiszta*

nyereséggel zárta, amelyből 467 867 lejt a tartalékalap javára fordítottak. A vállalat részvényeseinek 6 százalékos bruttó osztalékot fizet. A vállalat elnökének ismét N. D. Chirculescut választották meg, imét az igazgatóság tagjaivá választották Teofil Nițeanu, Fritz Deutsch, Ernest Deutsch, dr. Wilhelm Binder és dr. L. Vidor.

A Ganz-cég leszállította a timisoarai vágóhid új hűtőberendezését. A budapesti Ganz-cég még az elmúlt évben megrendelést kapott a timisoarai vágóhid új hűtőberendezésének szállítására. A hűtőberendezés leszállítása és felszerelése befejezést nyert és azt Temesvár városának vezetősége június 12-én vette át ünnepélyesen és helyezte üzembe. A 8 millió lej költséggel felszerelt hűtőberendezés három Ganz-rendszerű légűtővel felszerelt kondenzátorból, egy 150 lóerős villanymotorból áll és egyike a legmodernebb hűtőberendezéseknek.

Péterfalvi Papirgyár Rt. (Fabrica de Hârtie Petrești S. A. R.) ezévi közgyűlését június 14-én tartja Bucureshtiben. Múlt évi mérlegét 100 millió lej részvénytőke és 21,721 883 lej tartalékok mellett 11,922 442 lej tiszta nyereséggel zárta.

Neumann Gőzmalom, Szesz- és Élesztőgyár Ipari Rt., Arad, 50 millió lej részvénytőke és 17,700 000 lej tartalékalap mellett múlt évi mérlegét 5,373 896 lej tiszta nyereséggel zárta, amelyből 3,430.302 lej nyereségáthozat az előző évről. A vállalat közgyűlését június 19-én tartotta meg.

Hirdessen

az „Ellenőr“-ben!

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET

A „Szegedi Szabadtéri Játékok“

rendezésétől udvarias hangu meghívót kapott az *Ellenőr* szerkesztősége is. A meghívó bejelenti, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékokat az idén július 31 és augusztus 15 között rendezik. A játékok művészeti vezetője és főrendezője dr. *Janovics Jenő* szinigazgató, akinek személye, művészi felkészültsége garancia arra, hogy az idei játékok méltó folytatásai lesznek az eddigi nagysikerű Szegedi Szabadtéri Játékoknak.

A meghívóhoz mellékelte a rendezőség a műsort és az utazáshoz szükséges tudnivalókat ismerteti. Érdekes ismertetnünk a műsort, mert abban sok erdélyi névvel találkozunk.

A főbb szerepeket a következők játsszák:

Az ember tragédiája: Ádám: Kiss Ferenc, Éva: Tőkés Anna, Lucifer: Törzs Jenő, Hyppia: Mezey Mária, Ciuvia: Hont Erzsébet, Péter apostol: Toronyi Imre.

Bizánc: Konstantin: Táray Ferenc, Giovanni: Kiss Ferenc, Iréne császárné: Tőkés Anna, Herma: Somogyi Erzsébet, Zenóbia: Berki Lili, Lalla Khalil: Törzs Jenő, Achmed: Timár József, Spiridion: Toronyi Imre, Demeter: Fekete Mihály.

János vitéz: János vitéz: Palló Imre, Bagó: Kiss Ferenc, Iluska: Orosz Julia, Királylány: Szabó Ilonka, Francia király: Gózon Gyula, Sztrázsmester: Solthy György, Mostoha: M. Iványi Irén.

Fekete Mária: Gergely: Táray Ferenc, Piroska: Somogyi Lackó Aranka' Illés bácsi: Fekete Mihály.

Az előadások az esti sötétség beálltával: 8 órakor kezdődnek.

A Máv. és a többi magyar vasutak összes vonalain 50 százalékos kedvezmény a SzCsV. vonalain az egyes előadásokra külön 66 százalékos kulturvonatok, filléres áru Szabadtéri Vonatok minden nagyobb városból minden héten közzételt menetrend szerint, — a Mávaut autóbuszain a Budapest, Csongrád, Kiskunhalas, Baja, Szeged vonalakon 10—20 százalékos kedvezményes menetértéti utazás, — a MFTR és ÉDGT magyarországi hajóvonalain 50 százalékos kedvezmény.

Külföldiek számára teljes *vizummentesség* érvényes mindegyik határállomástól. A játékraérkezők elszállásolásáról egy külön lakáshivatal gondoskodik polgári árakon. (Iroda: Szeged, Eötvös u. 2. Kirendeltségek az állomásnál.) Minden erre vonatkozó részletkérdésben készséggel áll rendelkezésére a *Szegedi Szabadtéri Játékok központi irodája* Szeged, Eötvös utca 2. Távirati cím: Szabadtéri Szeged.

A marosvásárhelyi őszi színész-szezonra az előkészületek máris folynak. Általános a közönség érdeklődése a szatmár—temesvári társulat iránt, amely az előadásokat a Transsylvania hatalmas és modern színháztermében fogja megtartani. A díszletek festése máris megkezdődött, mert a színház igazgatósága a legnagyobb áldozatok árán is azon van, hogy az előadások fényét emelje.

Szabadtéri előadások

Az ország több városát látogatja meg a cluji társulat

(Cluj—Kolozsvár.) Grandiózus vállalkozásba kezdett bele dr. Káddár Imre, a Magyar Színház igazgatója. Szabadtéri előadásokkal vonzza a meleg nyári napokban a közönség érdeklődését a színház iránt. Most szombaton kezdődtek meg a Farkasuccai ősi református kollegium erre a célra kitűnően alkalmas udvarán a szabadtéri előadások, amelyek *pénztárig tartanak*. Ezután több városban rendez a társulat szabadtéri előadást, így Oradea—Nagyváradon, ahol a szabadtéri előadásokat a Rédey kertben tartják meg.

A kolozsvári szabadtéri előadások megrendezése és beállítása *százszáz-
rekebe került*.

A református kollégium nagy udvarán készült el a tizenhét méter széles, tizenkét méter mély és tizenkét és félméter magas, ötszösz szabadtéri színpad. Bonyolult és mégis nemes egyszerűséggel ható lépcsőrendszere, nagyvonalú architektúrája teljesen összeolvad a gyönyörű, ősrégi templom klasszikus falaival, mintha magából a térből nőtt volna ki. A színház háromszáz embert mozgósított az *Ember tragédiája* előadásához. Olyan szám ez, amely művésziesen betanított mozgásában sok ezer főnyi tömeg illúzióját adta.

A hatalmas apparátust az ünnepi játékok főrendezője, Káddár Imre igazgató mozgatja. Teljes odaadással segédkezik munkájában Gróf László helyettes igazgató, Tóth Elek és Deésy Jenő rendezők. A zene és énekszámok betanításán Stefanidesz József karnagy buzgólkodott, a közreműködő énekkarokat Rezik Károly vezeti. A szabadtéri színpadot Rajnai Sándor

tervezte meg s ő vezeti a kivitelezési munkálatokat is. A nagyszabású ácsmunkát Tőkés János okleveles ácsmester végezte. Kudeldsz Károly festőművész frappánsul ható, ujszerű hátterei adják meg az egyes történeti korok festői jellemét.

A színház kérésére az alábbiakban néhány fontos tudnivalót közlünk az ünnepi játékokról:

1. A szabadtéri játékokra, az óriási költség miatt, a színház a hivatalos szabadjegyeken kívül senkinek sem adhat szabadjegyet.

2. A közönség jól teszi, ha jóval a kitűzött idő előtt elfoglalja helyét, mert az előreláthatólag több ezer főnyi nézőközönség elhelyezkedése nem mehet végbe néhány perc alatt.

3. Ha az idő rosszra fordulna s eső akadályozná valamelyik előadás megtartását, akkor az elmaradt előadás helyett másnap tsrt a színház egy előadást s erre az előadásra lesznek érvényesek az előre megváltott jegyek.

4. Bár a színház a jegyszédőgárdát jelentékenyen megerősítette, mégis kéri, hogy a közönség figyelje meg az egyes helykategóriákat és sorok mellett felállított jelzőtáblákat, amelyeknek alapján mindenki egészen könnyen megtalálja a maga helyét.

5. A pénztárak az előudvarban lesznek, ahol szintén feltűnő táblák mutatják, hogy az illető pénztár milyen jegyet árusít. Ezek a pénztárak az előadások napján d. u. 4 órakor nyitnak, — elővételben a színházi pénztár árusítja a jegyeket.

**PALI BÁCSI
borpincéjé-
nek borai**

a legnagyobb sikert aratták

a Cluj-Kolozsváron megtartott borkiállításon.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pali bácsi borpincé-
szetének borai közis-
mertek, mindenki a
legnagyobb elismerés-
sel nyilatkozik az ál-
tala kezelt fajborok
minőségéről és szolid
:-: :-: áráiról. :-: :-:

Az aranyérem

amelyet Pali bácsi borpincésze kapott, egy megérdemelt
elismerés volt, elismerése a szakértelemnek, a korrekt ke-
:-: reskedői munkának és szolid üzleti politikának. :-:

Az „ELLENŐR” politikai, közgazdasági és kritikai folyóirat. — Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Tóth Sándor. — Minden cikkért írója felel. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Prof. Thoma Ionescu 7. — Nyomta a „C. Grafika”-nyomda, Cluj, Calea Marechal Foch 38.

M. Neumann Cluj

Piața Unirii No. 4.

Férfi és gyermekkonfekciók. Női és férfi esőkabátok.

Szőlőbirtokosok Pincegazdasága

Részvénytársaság

Aiud

borai a legjobbak!!

Vásároljanak szerencsés „AURORA“ sorsjegyet a

Kereskedelmi Hitelbank

R. T.

főelárusítónál. — Cluj, Piața Unirii No. 20.

Külön rekesszel felszerelt

garantált, prima bőrből készült iskola- és aktatáskákat
az „ETNA“ gyári lerakatban gyári árban
szerezhet be, Cluj, Calea Regele Ferdinand 2/a sz. alatt.